

Tajemné adventní bytosti

Kukátko

Poslední listopadovou nedělí začal letos advent, čas dlouhých nocí, které dávaly zvláštní moc zlým silám. Proto byly pro tuto dobu charakteristické četné obchůzky maskovaných postav. Věřilo se totiž, že maskou lze tyto temné mocnosti oklamat.

Nejznámější a dodnes nejvíce praktikovaná je obchůzka mikulášská.

Na většině území Valašska obvykle obchází postavy Mikuláše, čerta a anděla (někdy i smrtky). Na Hornolidečsku a Valašskokloboucku je složení masek pestřejší. Chybí tu sice anděl, zato se zde objevují další postavy. Kromě Mikuláše (zvaného i „Svatý“) a houfu několika čertů s kožešinovou kuklou s rohy na hlavě, kteří jsou oblečení v ovčí kožešiny a opásaní kravskými zvonci a

MIKULÁŠSKÁ SESTAVA. Na Valašsku obvykle obchází čert, Svatý (Mikuláš), smrt, žid a kobylica. Pulčiny 1973. Foto: archiv MRV

řetězy, to jsou: smrtky (smrtičky) s dřevěnými kosami, dále koník (nakoni, kobylica) – postava připomínající Turka na dřevěné atrapě koně se šavlí v ruce (zřejmě pozůstatek z dob, kdy toto území podléhalo nájezdům Turkům), někde jsou součástí obchůzky ještě masky nosičů (místy tuto

funkci plní postava žida). Další tajemná adventní bytost obcházela v minulosti na Vsacku a Vizovicku o pár dnů později. Jednalo se o Matičku – bíle zahalenou postavu se zvonkem, košíkem a prutem v ruce. Zvoněním upozorňovala na svůj příchod, v košíku nosila sladkosti pro děti, prutem zase

šlehal ty, které nebyly poslušné.

Poslední z obchůzek v době adventu patřila Luckám. Tyto v bílý šat oděné postavy se zamoučenými tvářemi při obchůzkách ometaly přítomné osoby i předměty v domácnosti husími peroutkami na znamení čistoty a vymetení nemoci a zlých duchů.

S Matičkami a často ani s Luckami se už ve většině obcí Valašska nesetkáme. Jejich obchůzku však lze každoročně spatřit na vsetínském zámku při Zámeckém adventním kouzlení, které se letos uskuteční v neděli 11. 12. od 14 do 17 hodin. A nejen v rámci této akce, ale po celou dobu trvání výstavy Za dlouhých zimních večerů (do 8. 1. 2017) se můžete sami přestrojit za masky z mikulášských obchůzek z Hornolidečska – za „Svatého“, čerta či smrtku.

Milada Fohlerová,
etnograf MRV